

Nr 815.

Av herrar **Brädefors** och **Hagberg** i Luleå, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 239, angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

De genomförda regleringsåtgärderna på jordbrukets område ha varit av sådan karaktär och fullföljts efter sådana linjer, att de i viss mån verkat konserverande på krisföreteelserna inom jordbruket och icke åstadkommit en verklig avlastning av svårigheterna för bondebefolkningens flertal, de mindre jordbrukarna.

Som Kungl. Maj:ts proposition uppvisar, har exempelvis inlösningsförfarandet beträffande brödspannmål medfört en stark utvidgning av brödsädesarealen, vilket jämsides med goda skördar gav ett sådant överskott, att staten beräknas ha förlorat omkring 80 milj. kronor. Den med konstgjorda medel upprätthållna smörexporten, exporten av slaktdjur och produkter därav o. s. v., har kostat stora summor men icke löst jordbrukskrisens problem.

De statliga stödåtgärderna för den svenska mjölkproduktionen ha visserligen möjliggjort en fortsatt dumpingexport av smör. På grund därav har man emellertid samtidigt försummat åtgärder för att förbättra kvaliteten, vilket tydligt framgår av den stora prisskillnaden mellan danskt och svenskt smör på den internationella marknaden. Det är uppenbarligen icke mängden av utbudet utan kvaliteten, som gör, att medan det danska smöret noterats i högst 265 öre per kg. har det svenska smörets toppnotering blott varit 207 öre per kg. Stödåtgärderna konservera alltid efterblivenheten.

Enligt propositionen har under föregående år mjölkproduktionen stagnerat. En av orsakerna därtill är de höjda kraftfoderpriserna, och därmed skulle ett av de, enligt vår mening, reaktionära syftena med regleringsåtgärderna ha uppnåtts. Det är nämligen all anledning att tro, att den produktionsminskning främst drabbat de mindre mjölkproducenterna. Det måste såväl ur konsument- som producentsynpunkt anses oförsvarligt, att vårt land skall envisas att dumpa ut sina mjölkprodukter och underlåta att vidtaga åtgärder för att förbättra produkternas konkurrenskraft och pris samtidigt som man måste importera smör och ost från andra länder till fullt pris för att därigenom vid vissa tillfällen fylla landets egna behov.

I medvetande om svårigheten att genomföra en omedelbar avveckling anse vi dock, att man nu borde ta ett första steg genom att dels slopa de foderfördyrande åtgärderna och dels befria de mindre jordbrukarna från mjölkskatt. Prisregleringsåtgärderna ha i stort sett bara gynnat de större jordbrukarna, som haft mycket att sälja. Men för de små ha nya problem uppkommit. Äggproducenterna klaga, enligt propositionen, på för höga foderpriser, och detsamma gäller för alla mindre animalieproducenter, som inkö-

pa foder. Samtidigt säges i propositionen, att lantarbetarlönerna äro oskäligt låga och att exempelvis betodlarna inte brytt sig om att betala ordentliga löner trots sockersubventionen. Regeringens tidigare utfästelser till lantarbetarna i detta stycke ha sålunda icke infriats.

De genomförda prisregleringsåtgärderna ha åsyftat att få bort det pristryckande överskottet på en rad jordbruksprodukter. Men att försöka få bort detta överskotts djupare orsaker har ingen utom det kommunistiska partiet velat tänka på. Den under efterkrigsperioden jämförelsevis stora permanenta arbetslösheten samt de låga lönerna för en rad arbetargrupper, som nedpressat konsumtionskraften, de svårartade skuldförhållandena för särskilt de mindre jordbrukarnas flertal med åtföljande minskad konsumtion och ökad försäljning har jämte rationaliseringen av storjordbruket varit huvudorsaken till marknadsöverskottets uppkomst. Krisen med åtföljande ytterligare konsumtionsminskning gjorde situationen ohållbar.

Linjen i den förda jordbrukspolitiken, dumping samt förstöring för att få bort det uppkomna överskottet, löser inte själva problemet om överskottet. Om pensionerna förbättrades, särskilt för vissa dyrortsgrupper, om regeringen, såsom varande en regering, som burits fram av arbetarna, hade ingripit för att främja bättre avtalsuppgörelser för olika arbetarkategorier, exempelvis byggnads-, metall- och lantarbetare etc., om den i år genomförda skattesänkningen hade genomförts på så sätt, att det skattefria avdraget höjts och skatterna sänkts i större utsträckning för de breda folklagren, så hade detta varit en väg för att höja folkets konsumtionskraft och få bort överskottet av jordbruksprodukter samtidigt som det hade varit en *verklig* välfärdspolitik till gagn för de breda lagen av vårt lands befolkning.

I en tid då stora grupper av vårt lands befolkning lida nöd och hela landsändars fattiga befolkning ofta saknar det elementäraste för livsuppehållet, är det en skadlig och mot folket utmanande politik att med statliga medel och beskattning av allmänheten dumpa ut smör, kött, ägg och spannmål på utlandsmarknaden i stället för att vidtaga åtgärder för att ge landets nödlidande befolkning bröd för dagen.

Den förda politiken har verkat i motsatt riktning. Högre priser hindra ökad konsumtion, vilket påpekats i flera uttalanden, bl. a. av Kooperativa förbundet, citerade i propositionen. De indirekta beskattningsåtgärderna utöva en hämmande inverkan på konsumtionens naturliga växt. Regleringsanordningarna ha förmörkat jordbrukets perspektiv.

Därför vill man göra regleringsanordningarna permanenta. För närvarande finns ju en allmän högkonjunktur i de flesta näringsgrenar. Men krisregleringarna på jordbrukets område slopas inte, de blott något uppmjukas. Alla beskattningsanordningar bibehållas. Endast inlösningsförfarandet beträffande spannmål avskaffas. Dessutom räknar tydligen regeringen med dåliga skördar samt låg produktionsnivå beträffande animaliska produkter, främst som en följd av de höga foderpriserna, vilka åsyfta att åtstrama småböndernas möjligheter att producera animaliska produkter.

Det är nödvändigt att bryta med de hittillsvarande linjerna. Detta synes

oss desto mera nödvändigt som stora grupper av landets småbrukarbefolkning, dess majoritet, dels småbönderna och dels lantarbetarna, ha sina svårigheter kvar. Vi anse, att den bästa metoden för att hjälpa det animaliska jordbruket är att stimulera konsumtionens utveckling. Vi äro anhängare av att priserna på de animaliska jordbruksprodukterna hållas uppe vid skälig nivå, men vi äro motståndare till att denna nivå upprätthålles genom margarinnaccis och liknande åtgärder.

Vi anse dessutom, att de betryckta böndernas läge även bör förbättras på annat sätt än genom högre priser. Också produktionskostnaderna böra nedbringas för de mindre och därför också mindre bärkraftiga jordbruken. Skattesänkning jämte skuldnedskrivning vore betydelsefulla medel att hjälpa huvudmassan av landsbygdens bondebefolkning. För lantarbetarna behövs bättre bostäder, kortare arbetstid samt löneförhöjning.

Vi anse sålunda de linjer för stöd åt jordbruket, som i propositionen från Kungl. Maj:t förordas, vara förkastliga, emedan de äro till nackdel för konsumenter och till skada för den stora massan av bönderna, nämligen småjordbrukarna.

Vi föreslå därför,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 239 beslutar följande ändringar:

1. Samtidigt med inlösningsförfarandet slopas även tvångsinmalningen. Spannmålsaktiebolaget avvecklas och dess inneliggande lager av brödsäd användes för att bispringa nödställda, främst arbetslösa, skogs- och lantarbetare, pensionärer, och dels till väsentligt nedsatta priser försäljes till utsäde åt behövande småjordbrukare. Sådana jordbrukare, som inte odla vetespannmål skola ges möjlighet att få byta korn eventuellt rågspannmål mot vetespannmål. Förslaget om stödköp avslås.

2. De i samband med prisregleringarna genomförda foder-skatterna avvecklas, varmed följer att förslaget om ökning till 8 öre per kg av införselavgifterna å havre och majs jämte vissa andra fodermedel avslås.

3. Jordbrukare med fem kor och därunder befrias från mjölkskatt.

4. För att öka den inhemska marknadens smörkonsumtion och därmed göra ett slut på den nuvarande dumpingen av svenskt smör bemyndigas mejerierna att till mindre bemädlade svenska medborgare försälja smör för exempelvis samma pris som margarinet saluhålles. Staten bör betala mellanskillnaden i pris jämfört med riksnoteringen.

5. Motsvarande åtgärder vidtagas för att utvidga den inhemska marknadens konsumtion av ägg, fläsk och kött och göra slut på dumpingen av dessa produkter.

6. Margarinaccisen slopas.

För finansieringen av dessa stödåtgärder för jordbruket och de nödställda anvisar riksdagen 30 miljoner kronor som förslagsanslag.

Stockholm i maj 1936.

J. H. Brädefors.

Hilding Hagberg.